

50
LETNICO
obhaja letos
"Amerikanski
Slovenec"

AMERIKANSKI SLOVENEK

PRVI SLOVENSKE LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja za smagel

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; P. S. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ZENSKO ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

PERIODICAL DIV.

DEC 19 1941

NAJSTAREJŠI
IN NAJBOLJ
PRILJUBLJEN
SLOVENSKE
LIST V
ZDRUŽENIH
DRŽAVAH
AMERIŠKIH.

ŠTEV. (NO.) 242

CHICAGO, ILL., ČETRTEK 18. DECEMBRA — THURSDAY, DECEMBER 18, 1941

LETNIK (VOL.) L

Obramba Filipinov uspešna-Rusi razširjajo svojo ofenzivo

Poizkusi Japoncev, da se izkrcajo, odbiti

Ameriške sile izjalovile japonske napade na otok Luzon. — Položaj Britancev v Orientu postal še bolj kritičen. — Japonci zasedli severni konec otoka Borneo.

Washington, D. C. — S Filipinskega otočja so prispela v torek ugodna poročila, da tamkajšnje ameriške oborožene sile uspešno odbijajo japonske čete, ki se skušajo tamkaj izkrcati. Trdi se, da je začetna ostrina japonskih napadov že skrhana.

Glavni otok, na katerega napadajo Japonci svoje napade, je otok Luzon, ki leži na skrajnem severu filipinske skupine. Na treh točkah tega otoka, namreč na severu pri mestu Aparri, na zapadu pri mestu Vigan in na jugovzhodu pri mestu Legaspi, so Japonci skušali pristati s svojimi čolni, toda odbiti so bili na vseh krajih. Na nekem kraju jih je prišlo 154 čolnov, a oborožena artilerija je udarila v sredo med nje ter jih veliko številno potopila, dočim so drugi naglo pobegnili nazaj k ladjam.

Nasprotno pa so britanske pozicije na daljnem vzhodu, kakor je bilo že včeraj omenjeno, v bolj kritičnem položaju, ki se od dneva do dneva še poostruje. V resni nevarnosti je zlasti trdnjava Singapore ob južnem koncu Malajskega polotoka. S tem, ko so Britanci takoj ob izbruhu vojne z Japonci izgubili dve močni bojni ladji, Prince of Wales in Repulse, so izgubili nadmoč nad japonskim brodom in je zdaj trdnjava izpostavljena napadom ne samo od severne strani, s suhega, kjer Japonci prodirajo proti njej, marveč tudi z morja. Radio v Tokio pa je v torek objavilo, da so japonske čete zavzele tudi severni konec otoka Borneo, kar je za Britance nadaljnji in zelo občutni udarec, kajti ta točka leži na važni obrambni poziciji, od koder se lahko izvajajo napadi na vse strani; tudi Filipini so s tem izpostavljeni novi nevarnosti. Tudi pri Hongkongu se po-

SVOBODA ZA CELI SVET, POVDARJAL PREDSEDNIK

Washington, D. C. — Amerika se ne bo nehala boriti, dokler svoboda, katero ona sama uživa, ne postane lastnina celega sveta. Tako je povdarjal predsednik Roosevelt v svojem govoru, ki ga je imel v ponedeljek zvečer po radio. Ta dan je Amerika obhajala 150. obletnico uveljavljene takozvane "Bill of Rights" — listine svobodnin, ki obsega prvih 10 amandmentov k ustavi in kjer se zagotavlja med drugim svoboda govora, vere, tiska in zborovanja. Teh svobodnin, je dejal predsednik, niso sprejele samo Zed. države, marveč v princi-

pu vsaj so jih odobrili vsi narodi sveta ter jih priznavali kot temeljno človeško pravico, kar je v ogromni meri vplivalo na mišljenje ljudi. Se danes podpirajo te principe, je dejal, ljudstva vsega sveta, izvzemši Nemčije, Italije in Japonske. V letu 1933 je prišla v Nemčiji do oblasti mala klika politikarjev, ki si je vzela za načelo nekaj ravno nasprotnega, namreč, da se širom celega sveta vzame človestvu pravica do svobode. Ameriško ljudstvo, je povdaril predsednik, pa je slovesno odločeno, da se svet ne povrne nazaj pod tiranstvo.

ITALIJANI USMRTLILI PET SLOVENCEV

Bern, Švica. — Kakor je bilo že včeraj poročano, se je končala velika obravnava v Trstu z obsodbo devetih Slovencev, obdolženih zarote proti državi, na smrt. Stirim se je nato obsodba izpremenila v dosmrtno ječo, dočim se je nad peterimi izvršila smrtna obsodba v ponedeljek zjutraj. Obtožencev je bilo skupno 60; štirje od teh so bili oproščeni.

NAPAD NA HAVAJI PRIDE POD PREISKAVO

Washington, D. C. — Na priporočilo mornariškega tajnika Knoxa bo predsednik Roosevelt imenoval posebno komisijo, ki bo imela nalogo, preiskati, kje je krivda, da so Japonci tako zlahka in neovirano izvedli 7. decembra svoj katastrofalni napad na havajsko otočje. Knox je sam odšel na lice mesta, da prouči položaj in po svojem povratku zadnji ponedeljek, je objavil, da je Amerika ob tem napadu izgubila eno veliko bojno ladjo, pet drugih večjih ladij ter nekaj manjših; ubiti pa je bilo skupno 2.897 vojakov, ter okrog 900 ranjenih in pogrešanih. Preiskava, je dejal, bo morala ugotoviti, ali so bile te izgube povzročene vsled nezmožnosti ali vsled nemarnosti vodstva.

VLADA ZASEGA ZALOGI KOSITRA

Washington, D. C. — Vlada je v nekem podjetju v New Yorku zasegla zalogo 250 ton kositra, kakor se je razodelo zadnji ponedeljek. Lastnica te kovine je bila neka švicarska tvrdka, ki je še nedavno odklonila nad dvakrat višjo ponudbo, kakor ji je bil zdaj plačala vlada. To je bil prvi slučaj, da se vlada poslužila svoje nove pravice pod zakonom, ki daje predsedniku oblast, da lahko zaseže kako blago, potrebno za obrambo.

Pred Moskvo zasedli važno strategično mesto Klin

Nemci pri splošnem umiku zapuščajo za seboj ogromne množine materijala. — Od Klina grozila prej Moskvi ena največjih nevarnosti. — Načrti za nadaljnjo ofenzivo.

KRATKE VESTI

London, Anglija. — Po nemškem radio se je v ponedeljek slišalo, da se je Rusiji preko turške vlade stavila ponudba za izmenjavo vojnih ujetnikov z Nemčijo, a iz Moskve ni bilo odgovora. Obenem se je omenilo, da nemškemu Rdečemu križu niso dovoljeni obiski v ujetniških taboriščih v Rusiji.

Kairo, Egipt. — Tukajšnja vlada je v ponedeljek pretrgala diplomatske odnose s Ogrsko in Rumunijo, kateri ste napovedali vojno Britaniji in Zed. državam.

Tokio, Japonska. — Vojaske poveljstvo je po radio opozorilo v ponedeljek japonsko prebivalstvo "na pretečo nevarnost sovražnih podmornikov" ob japonski obali. V objavi se je dostavilo, naj bodo ljudje pripravljeni na dolgotrajno vojno.

ZUPAN NAROČA RAZOBESNJE ZASTAV

Chicago, Ill. — Zupan Kelly je v ponedeljek izdal na mestno prebivalstvo proglas, v katerem je tega naprosil, naj razobesi ameriške zastave na svojih domovih in na trgovskih poslopih in, naj jih obdrži tamkaj do konca vojne. To bo dalo, je omenil, navdihnenje k patriotizmu in spominjalo ljudi na princip svobode, katero zastava znači, ter jih navduševalo k obrambi dežele.

Moskva, Rusija. — Raska ofenziva, započeta pred nekaj dnevi, zavzema čimdalje večji obseg in dosega naravnost sijajne uspehe, kakor trdi sovjetsko poročilo. Ne samo, da je nazijski umik takorekoc splošen preko cele fronte, marveč Rusom prihaja v roke ogromna množina vojnega materijala, ki ga Nemci nimajo časa vzeti s seboj.

Sovjeti so raztegnili svojo ofenzivo tudi na severni del fronte, proti Fincem, namreč severovzhodno od Leningrada, ob jezeru Ladoga. Njih glavni napad pa, kakor se zdi, se izvaja na odsek pred Moskvo, kjer so zavzeli važno mesto Klin, 60 milj severozapadno od prestolnice. In to mesto je svoječasnno grozila Moskvi ena glavnih nevarnosti. Pri bojih za to mesto je padlo, kakor pravi rusko poročilo, 13.000 Nemcev. Z zavzetjem Klina bo Rusom najbrž omogočeno, da bodo kmalu upostavili zopet železniško zvezo med Moskvo in Leningradom.

Po radio se je v torek objavilo, da so se armadni poveljniki zbrali v Kuibiševu, da napravijo tajne načrte za nadaljnjo ofenzivo.

V SVARILU FOTOGRAFOM

Chicago, Ill. — Tukajšnje oblasti so v ponedeljek izrazile svarilo, naj bodo ljudje previdni pri uporabljanju svojih fotografskih aparatov in naj ne jemljejo slik kakih javnih poslopih ali delavnic. Neki moški je bil aretiran, ker je fotografiral neko tovarno.

Mali zemljevid, ki kaže, kje se vrše boji med ameriško-britanskimi in japonskimi silami. Dočim je prvi japonski napad veljal številnim otokom, raztresenim preko Pacifika, se je borba osredotočila bolj za Filipine in za britansko trdnjavo Singapore.

Vesti o domovini

Poročilo o smrti dveh slovenskih učenjakov svetovnega slovesa, članov Akademije Znanosti v Ljubljani. — Razna druga poročila o borbah četnikov z nazijskimi vojaki.

Smrt dveh slovenskih učenjakov

Ljubljanska univerza in slovenski narod je izgučil dva sloveča učenjaka, člana Akademije Znanosti v Ljubljani. Oba sta si pridobila neveljve zasluge za razvoj slovenske pravne znanosti in za vzgojo slovenskega pravniškega naraščaja.

Dr. Matija Dolenc, ki smo žalostno vest o njegovi smrti prejeli že pred meseci, je bil učenjak svetovnega slovesa in najbolj priznani poznavalec zgodovine slovenskega občijnega prava. Med mnogimi njegovimi deli, knjigami in znanstvenimi publikacijami naj omenimo samo njegovo izčrpano "Zgodovino slovenskega prava" ter prevod Novakovičeve izdaje "Dušanovega zakonika".

Pred kratkim je prišla vest, da je preminul dr. Rado Kušej, predavatelj cerkvenega prava na univerzi v Ljubljani. Pokojni dr. Kušej je kakor dr. Matija Dolenc spadal med najstarejše in najodličnejše slovenske pravnike. Spisal je edino slovensko učno knjigo o cerkvenem pravu in s svojimi znanstvenimi razpravami sodeloval pri mnogih evropskih pravnih revijah. Njegov sin dr. Gorazd je prav tako profesor na pravni fakulteti v Ljubljani.

V Bijeljini v Bosni je pri obrambi domovine padel mladi gozdarski inženir Stefan Sušec, sin edinec znanega slovenskega finančnega strokovnjaka banovinskega višjega svetnika g. Stefana Sušeca.

Na Jesenicah na Gorenjskem je neznano kam izginil poštni upravnik in narodni delavec g. Gabrijel Marušič in njegova žena.

Vesti iz ameriških virov

Kairo, 3. decembra (UP) — V zvezi z uradnim poročilom jugoslovanskega generalnega štaba o nemškem napadu na položaje Jugoslovancev v moravski dolini tukajšnji vojaški krogi smatrajo te boje kot ustvaritev tretje bojne črte, ki je prisilila Nemce, da se vnovič bojujejo na Balkanu in to v času močnega pritiska v Rusiji in v Libiji. Prvi je to uradno poročilo izdal tukajšnji generalni štab, v zvezi s srbskim odporom proti nemški zasedbi. Borba, ki se je začela z nerednimi boji postaja vse večja, odkar se je začela nemško-ruska vojna.

Sofija, 3. decembra (UP) — Hitri sod v Skoplju je obsodil eno osebo na smrt in dve na osem let ječe zaradi poiskusa organiziranja skupine, ki naj bi izvedla prevrat.

Bern, 4. decembra (AP) — Poročevalna družba Havas pu-

roča, da je danes poročilo 1500 oseb pri eksploziji skladišča smodnika v kletih bivše Narodne banke v Užicu. Nobena hiša ni ostala nepoškodovana. Do eksplozije je prišlo pri borbah med "komunisti" in oddelki osiščaja.

Rim, 3. decembra (UP) — "Gazetta di Popolo" navaja danes vest beograjskega lista pod nemškim nadzorstvom "Obnova", da se sedaj Užice nahajajo v rokah oblasti, ki so jo zavzele iz rok "komunistov". V borbah je padlo in bilo ujetih okrog 3000 ljudi. "Komunisti" so, kakor poroča list, v času, ko so imeli mesto v svoji oblasti pobili nad štiristo duš.

Rim, 3. decembra (UP) — Pri današnji razpravi proti šestdesetim "teroristom" v Trstu je obtožena Jugoslavija zaradi posredne in materialne pomoči, ki jo je dajala za delovanje proti Italiji, fašizmu in Musoliniju. To je v obtožbi proti Slovincu Antonu Skoku. Izjavil je, da je jugoslovanska vlada odredila podporo za člana društva tržaških dijakov, ki je opisano kot del teroristične organizacije. Denar se je baje uporabljal za ogledništvo in drugo delovanje proti državi.

Trst, 3. decembra (UP) — Anton Skok, mladi obtoženec, ki govori s slovenskim naglasom, je danes odbil podpis 150 strani obsegajoče obtožnice o velikem prevratnem gibanju in zaroti s "komunisti in teroristi" v Jugoslaviji proti italijanskim oblastim v tem delu Italije. Skok, tržaški meščan, trdi, da ni sodeloval pri dvigu v zrak tovarov v Piacenzi in Bologni.

Ankara, 5. decembra (NYT-Ray Brock) — Poročila tukajšnjih krogov govore o besnih borbah v Srbiji. Ostre bitke so v dolini Morave, južno od Beograda, v Južni Srbiji in v zahodnem delu Srbije po nižavah ob Donavi vzhodno od Beograda. Na zasneženih vrhovih nad Uzičcem so sile polkovni a Mihajloviča izvedle protinapad na nemški mehanizirani oddelki in uničile devet tankov i tri bojne oklopnike ter prisilile Nemce, da so se umaknili proti Čačku ob Moravi. Posebne edicije pod poveljstvom polkovnika Mihajloviča so iz zasede napravile napad na nemške motorne oddelke za Prokupljem zahodno od Niša. Četniki so prebili črto oklopnih enot in pobili en bataljon nemške pehote.

(Lodonski radio obvešča v zvezi s temi borbami, da je v Srbiji šest bolgarskih in italijanskih divizij. Nemci imajo težke izgube ljudi in materijala v borbah v Srbiji).

Pri ostrih bojih v mestu Golubac na Donavi so četniki od-

(Dalje na 4. strani)

Amerikanski Slovenec

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. Ustanovljen leta 1891.

The first and the Oldest Slovene Newspaper in America. Established 1891.

Izhaja vsak dan razun nedelj, ponedeljov in dnevoj po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Indaja in tiska: EDINOST PUBLISHING CO. Naslov uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago. Telefon: CANAL 5544

Published by: EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago. Phone: CANAL 5544

Naročnina:		Subscription:	
Za celo leto	\$6.00	For one year	\$6.00
Za pol leta	3.00	For half a year	3.00
Za četrt leta	1.75	For three months	1.75
Za Chicago, Kanada in Evropo:		Chicago, Canada and Europe:	
Za celo leto	\$7.00	For one year	\$7.00
Za pol leta	3.50	For half a year	3.50
Za četrt leta	2.00	For three months	2.00
Posamezna številka	3c	Single copy	3c

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti poslani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnjo številko v tednu je čas do četrtke dopolne. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter, November 10, 1925 at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Francija v zagati

Francoska vlada v Vichy je zadnji teden izjavila, da bo ostala nevtralna. Politični opazovalci komentirajo ta korak francoske vlade dvostransko iz razloga, ker je Hitler doživel v Rusiji neuspehe in dočim na drugi strani Angleži belježijo delne uspehe v Libiji. Vrhu vsega pa še Hitlerjeva in Mussolinijeva vojna napoved Ameriki, je končno dala Franciji misliti, s kom koketira in se druži, ko hodi s Hitlerjem v evropski politiki.

Ni dvoma, da je Hitlerjeva vojna napoved Ameriki injektirala nervoznost Francozom v kosti. Zdaj so začeli premišljevat in spoznavati tudi taki, kakor je Darlan, da Nemčiji ni moč ničesar zaupati in da Francija bo tudi v najboljšem slučaju le dekla-sužnja Nemčiji. Če gre s Hitlerjem odločno v boj proti vsemu demokratičnemu svetu, čaka Francijo z Nemčijo vred strahovit poraz in po porazu tudi strahovit obračun. Zato je začela te dni vlada v Vichy zopet dajati dvoumne izjave.

Francija je v tem konfliktu postala zelo oportunistična. Nagiblje se tja, kjer kaže kaka zmaga. Ko je Nemčija običala za nekaj časa na Balkanu, je bila Francija do Nemčije zopet neodločena. Ko je Nemčija Balkan podjarmila, je bila zopet na vso sapo za Nemčijo. Hitlerju so ustrezali v Vichy v vsem kar je hotel. Maršala Weinganda, ki je bil nekoliko nezanesljiv, so penzionirali radi pritiska iz Berlina. Tudi več drugih čudnih političnih kupčij so sklepali Francozi z Nemci. Zdaj, ko Nemci zadnje dni zopet nekaj rakajo v Rusiji in ko se je vsa Amerika z orožjem obrnila proti Hitlerju, zdaj je Francoze sram in stopicajo med dvema ognjema. Petain in Darlan sta objavila izjavo, da bosta branila francosko nevtralnost proti vsakomur, ki bi jo hotel napasti. Kaj s tem misli francoska vlada, je za mnoge politična uganjka? Nekateri trdijo, da misli Vichy ostrašiti Hitlerja, da ne bi zahteval izročitev francoskega brodogoja za nemško uporabo, drugi zopet, da skuša Francija očuvati pred zasedbo nekatere svoje postojanke v južni Ameriki in zapadni Afriki pred Angleži in Amerikanci. Kaj bo pa Francija v resnici storila, če pride pritisk od ene ali druge strani, je pa težko napovedati. Težko je, če je Francija toliko odločna, da bi se uprla Nemcem zdaj, ki jo držijo v šahu ob zidu, kakor ropar zajetega človeka. Seveda so tudi nepričakovani dogodki mogoči in če bi Francija odločno vstala in obrnila Nemcem hrbet, bi radi tega mogoče trenutno trpela, ker Nemci bi strašno planili po njej, toda resila pa bi s tem svojo narodno čast in "našla bi", kakor zna Churchill povedati, "svojo dušo". Ali je Francija sposobna kaj takega napraviti? Težko. Izključeno pa ni, če začno Nemci na bojiščih vleči ta kratko. Francija se maje, kakor trs v vetru.

Kakor zgleda, bodo prihodnji meseci podali na to vprašanje odločitev. Ako se Hitler pripravlja na kampanjo, da osvoji Španijo, Portugalsko in zapadno Afriko, tedaj se bo morala Francija kaj kmalu odločiti za eno ali drugo stran. Nekateri opazovalci so celo prepričani, da Francija tvori prav zdaj odločilni utež med osiščem in zavezniki. Ako bi se sedaj uprla Hitlerju, potem je Hitlerju pot v Afriko zaustavljena. Hitler se tega zaveda, zato se priliznjeno plazi okrog Francije, to pa samo iz razloga, da bi dobil v roke njeno brodogoje. Ko bi to enkrat dobil, bi nastopal čisto drugače. Če pa bo to francosko cincanje in zavlačevanje med osiščem in zavezniki trajalo še dalje, zna Hitlerja to razburiti, kakor ga je Stalino-cincanje med Nemčijo in Balkanom zadnje spomlad. V takem slučaju zna kar enostavno planiti kakor krvolok na Francijo. Tak prenapljeni korak bi pa Hitlerja le še hitreje pahnil v prepad, pred katerim se nahaja.

Sedanja francoska vlada v Vichy je eno, francoski narod pa zopet nekaj drugega. Darlan in njegovi privrženci so le nekaki politični oportunisti, ki iščejo sebično le zase prilike, da ostanejo na moči. Francoski narod pa je baš te dni, ko je začutil, da je Hitler skoval napad tudi na Ameriko, začel čutiti v svoji duši in zavesti nepravilnost francoske politike. Iz naroda govori francoska duša, da Francija ni na pravem potu, po katerem naj bi prišla na-

zaj do svoje veljave, ampak na potu, ki vodi v sramotno bodočnost, v kateri bodo demokratični narodi stoletja kazali s prstom na njo, da je v usodnem trenutku, ko bi bila lahko veliko pomagala demokraciji, spletkarila proti njej in pomagala krvoloku Hitlerju. Zanimivo je in svet te dni opazuje Francijo v njenem težkem duhovnem boju, v katerem se na eni strani bori duša francoskega naroda, na drugi strani pa igra Darlan in njegovi zavezniki v vladi nečastno ulogo.

Francija, kam boš namerila svoj korak?

PRVA ŽRTEV VOJNE, ZA KATERO SMO IZVEDELI V CONNEAUTU

Conneaut, Ohio

V četrtek zjutraj dne 11. decembra sta Mr. in Mrs. Michael Salick ki žive na 556 Wrights Ave., prešla od vojnega departamenta brzojavko sledeče vsebine:

"The Secretary of War desires me to express deep regret that your son, Staff Sergeant George Salick, was wounded in action in defense of his country at Hick field Territory of Hawaii, on Dec. 7. (signed) Adjutant General Adams". — Kako je ranjen, brzojavka nič ne omenja.

George je star 27 let in je že osem let v vojaški službi. Zadnje pismo so domači prejeli od njega dne 6. novembra, v katerem niti ne omenja vojne. — On je z veseljem služil Strica Sama in je bil ponosen na njegov vojaški stan. Enkrat je prišel domov na dopust za mesec dni, a se je po treh tednih vrnil nazaj v vojaško službo, tako ga je vleko nazaj. — Mr. in Mrs. Salick imata še tri druge sinove in dve hčeri. Osemindvajsetletni Paul Salick je Sargent v CCC v Burns, Oregon državi. — 25 letni Michael ima državno zaposlitev v Engineering capacity v Portsmouth, Va. — 18 letni William, se je letos vpisal k vojaški mornarici in se nahaja v Parris Island, S. C.

Salickovi so tukaj dobro poznana hrvaška družina, ki so prišli sem v Conneaut iz Chicago, Illinois, pred 23. leti. — Omenjeni George Salick je bil prvi, za katerega se je v Conneaut izvedelo, da je bil ranjen. — Drugi mladenič, za katerega smo izvedeli včeraj 12. decembra, je 19 letni Richard Saurwine, sin Mr. in Mrs. Walter Saurwine iz West Springfield, Pa., to je kakih šest milj od tukaj. Richard se je nahajal na rušilec zunaj Perl pristanišča in je bil ranjen dne 7. decembra. Omenjeni je že kakih 15 mesecev v ameriški vojni mornarici. Zadnje pismo so njegovi starši prejeli od njega pretekli teden, pa ne omenja nič od kakih nemirih ali vojni na Hawajskih otokih. Tudi ta brzojavnič ne omenja, kako je ranjen. — Naj omenim, da je tudi ta družina v Conneautu dobro poznana, ker so še nekako pred dvema letoma preselili od tukaj v Springfield, Pa. — Mr. Walter Saurwine in hčerka Pavla sta člana društva Con-

neaut, SDZ. Tudi Richard je bil član tega društva, pa je odstopil, ko se je za šest let vpisal v vojno mornarico. — Daj Bog, da bi se ponesrečenima braniteljema domovine kmalu povrnilo zopetno ljubo zdravje!

Vesele božične praznike in srečno zdravo Novo leto želim vsem čitateljem tega lista, da bi v novem letu zopet zavladal mir po vsem svetu. — Pozdrav! Angela Berus, zast.

OD DRUŠTVA KRŠČANSKIH ŽENA IN MATER

Milwaukee, Wis.

Drage mi sestre. Naznanjam vsem članicam društva krščanskih žena in mater, da bomo imele skupno sv. obhajilo v nedeljo 21. decembra, pri sedmi sv. maši, kakor ponavadi. Želim, da bi se članice v velikem številu udeležile. — Popoldne isto nedeljo bo pa glavna letna seja in je dolžnost vsake članice, da se je udeleži, ker bo na tej seji volitev odbora za prihodnje leto 1942. Torej ste cenjene članice naprošene, da se udeležite glavne seje vse.

Zalostna novica se je razglasila, da je bila Amerika napadena od sovražnikov. Velik in hud udarec je zadel marsikatero družino, ko bodo morali oditi sinovi in tudi možje ne bodo izostali. Da bi Bog dal, da bi bila zmaga naša. — Želim vsem naročnikom in čitateljem vesele božične praznike, da bi jih zdravi dočakali in ob enem želim vsem srečno in veselo Novo leto, da bi bilo še boljše, kakor sami mislimo! — Sosesterski pozdrav.

Rose Dezelan

POZIV NA SEJO

Cleveland, O.

Članstvu društva Cleveland šte. 28, ZSZ se naznanja, da se vrši glavna letna seja v nedeljo 21. decembra točno ob 9 uri dopoldne v navadnih prostorih, to je na domu tajnice. Veliko važnih reči je za razmotrivati in bodo tudi volitve novih uradnikov za prihodnje leto. Zato udeležite se seje v polnem številu, vsaj sedaj, ko je zadnja seja v letošnjem letu, saj so itak bile dosedanje letošnje seje bolj slabo obiskovane, da zaradi slabe udeležbe večkrat se zborovati ni bilo mogoče. Zavedajte se svojih dolžnosti do društva in pridite v nedeljo na sejo. — Vesele božične praznike in srečno blagoslovljeno Novo leto vsemu članstvu ZSZ. — Bratski

pozdrav!

John Kadunc, preds. Opomba uredništva: Poročilo smo prejeli, ko je bila sredina številka že v tisku, zato ga objavljamo v današnji številki. Pošljite drugič preje. Dopisi za sredino številko morajo biti v uredništvu najkasneje v ponedeljek opoldne.

POZIV NA SEJO

Ely, Minn.

Člani društva North Eagle št. 21, ZSZ se tem potom vabijo, da se udeležijo mesečne seje, ki bo v nedeljo 21. decembra ob sedmih zvečer v Slovenskem narodnem domu. Ker je ta seja ob enem letna, je dolžnost vsakega člana, da se je vdeleži. — Bratski pozdrav.

Frank Likar, tajnik Opomba uredništva: Za glasilo ZSZ prišlo poročilo prepozno, zato ga objavljamo v današnji številki.

KAJ NOVEGA MED AMERIKANSKIMI VRHNIČANI

Waukegan, Ill.

Priružujejo se nam zopet veseli in srečni božični prazniki, dan rojstva Odrešenika sveta. — "... in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje". — Že dva tisoč let ponavljamo klic, ki se je razgledal ob rojstvu Odrešenika sveta po betlehemskih planjavah. — Tudi letos ga bomo ponavljali, toda, ali bo ta klic resnično prihajal iz srca ki so dobre volje? Vseka ko ga bomo ponavljali — kakor bi bili polni krivde, to priznamo iz pomanjkanja dobre volje. Ker te dobre volje ni, zato imamo prepire, sovražstva, krvoprelitje med narodi vsega sveta. Zato vsi nekako z bolestjo pričakujemo te lepe božične praznike. — Misli nam uhajajo nazaj na našo preteklo mladost. Kako lepo je bilo v nekdanjih še mirnih časih v naši mili stari domovini — Kako smo vsak po svoje napravili — skromne ali lepe, kakor je bil kdo zmožen, — božične jaslice. Vedno so nam še dobro v spominu, kakor da jih še danes vidimo, kot bi jih še danes delali. To boste dragi bralci prav gotovo vsi pritrldili.

Toda, kolika je razlika med danes in nekdanj. Skoro se človek ne more zavedati, da je zares tako z našo nesrečno in ubogo domovino. Bog sam ve, kjer in kakšne jaslice bodo letos imeli. Mnogi tudi cerkve ne bodo videli, niti slišali svonenja, ker tega sedaj tam ni več, pa nam je bio vse to tako milo in pri srcu.

Pri nas v naši slovenski župniji Matere božje bomo imeli letos polnočnico. Pol ure pred polnočjo moramo biti že vsi v cerkvi, ker bodo cerkveni pevci in pevke pol ure prepevali lepe božične pesmi, nakar se prične sv. maša. Tako nam je bilo oznanjeno. Prepričani smo, da bo cerkev napolnjena do zadnjega kotička. — Kako smo bili veseli tega oznanila, da bomo imeli polnočnico na božični večer. Farani smo hvaležni našemu župniku č. g. Rev. Hitiju, bi tako skrbijo za nas, kakor tudi pomožnemu župniku Rev. F. T. Prebilu.

Božja poslanka smrt se kar prefečkrat oglaš v naši žup-

Dogodki

međ Slovenci po Ameriki

Anthony Terselich na vojaškem dopustu

Chicago, Ill. — V ponedeljek 15. decembra je prišel od vojakov na božične počitnice slovenski fant Anthony Terselich, ki služi Strica Sama v Camp Polk, država Louisiana. — Tone, ki je sin poznanejšega slovenskega rojaka Mr. Johna Terselicha iz Cermak Rd., je s svojim prihodom najbolj razveselil svojega očeta, sestro in brata. Pa tudi drugi prijatelji mu kličejo dobrodošel ter mu žele vse najljubše za božične praznike!

Slovenec za poštarja na Calumetu

Calumet, Mich. — Čeprav je Calumet druga najstarejša slovenska naselbina v Ameriki, je vendar postal prvi slovenski poštar tukaj Josip Schneller, ki je že tretji termin tudi tukajšnji župan in lastnik grocerijske prodajalne in mesnice. Mr. Josip Schneller je bil rojen v Ameriki. Njegov oče je prišel v Ameriko iz okolice Crnomlja v Beli Krajini.

Žrtev ekspanzije

Cleveland, O. — Zadnje soboto 13. decembra je bil pokopan John Bradach, star 40 let, iz East 67th Street. Postal je žrtev nesreče. V petek 5. decembra zgodaj zjutraj je eksplodiral plin, pri čemer je dobil tako hude opeklene, da

Iz Južne Amerike

Buenos Aires, Argentina. — Dne 23. oktobra je v bolnišnici umrl rojak Mohor Tinta, v starosti 44 let. V Argentini je bil 17 let. Zapušča ženo in devetletnega sina, enega brata in eno sestro. — Iz domovine je prišla vest, da je v Levpi na Kanalskem umrl 12. okt. Stefan Berlot, star 66 let. Tukaj živi njegov sin Andrej, dva njegova sinova sta pa v italijanski vojni službi. Oba sta lahko prišla na pogreb. — Proslava jugoslovanskega praznika Ujedinjenja se je vršila tukaj s sv. mašo v katoliški cerkvi Santissimo Sacramento. Narodna Obrana je pa imela lepo proslavo Ujedinjenja večer poprej v dvorani "Union Tranviarios". Proslava se je vršila tudi v grški pravoslavni cerkvi. — Na Dock Square je tamonjni Sokol slavil petletnico odkar je bilo društvo ustanovljeno. Slavnost se je vršila v Poljski dvorani.

so ga morali odpeljati v Mt. Sinai bolnišnico, kjer je nekaj dni potem podlegel poškodbam. Rojen je bil v Martinči vasi, fara Krka na Dolenjskem in je prišel v Ameriko pred 20. leti. Zapušča dva brata, dve sestri in več sorodnikov. V starem kraju zapušča brata in sestro ter več sorodnikov. — Pogreb se je vršil iz cerkve sv. Vida na Calvary pokopališče.

Clevelandski slovenski fantje na Havajih

Cleveland, O. — Kolikor je znano, se je ob času drznega japonskega napada na Havajsko otočje, nahajalo med tamkajšnjimi vojniki več slovenskih fantov vojakov iz Clevelanda.

V bolnišnico

Cleveland, O. — V St. Alexis bolnišnico je bil oni dan odpeljan Frank Svetek iz Fuller Ave., oče znanega pogrebника Avgusta Svetka. — Prav tako je bil odpeljan v St. Alexis bolnišnico tudi Frank Vegel iz Priday Ave., Euclid, Ohio.

Specijalni jugoslovanski radio program

Chicago, Ill. — Na božični večer 24. decembra bo od 10 do 12 ure posebni božični radio program na postaji WGES pod vodstvom ravnatelja jugoslovanskega radio ure Mr. Geo. Marchana. Program bo jako zanimiv prirejen za ta večer. Na programu bodo jugoslovanske lepe narodne pesme in druge točke, ki bodo vsakega zanimale. Naravnajte svoje radio aparate na postajo WGES med 10 in 12 uro na sv. večer.

niji in naselbini. Tako je dne 17. novembra preminula v bolnišnici sv. Terezije tukajšnja stara naseljenka v Waukeganu, ugledna pionirka Mrs. Mary Polanšek stara 65 let iz 223 Bilvedere St. V Ameriko je prišla pred 42. leti. Doma je bila iz Novega mesta na Dolenjskem. Spadala je k društvu St. Agnes Court št. 807 in k društvu sv. Roka. Zapušča moža, tri sinove in eno hčer. Pogreb se je vršil iz Nemančičevega pogrebnega zavoda iz nemške cerkve sv. Jožefa, kamor je cell čas spadala, ker živijo v bližini te cerkve, na Ascension pokopališče. Dne 25. novembra je tudi preminul na domu na 1018 Park Ave., No. Chicago, Joe Zupančič, star 61 l. ki je že delj časa bolehal. Doma je bil iz šmihelske fare na Dolenjskem in je prišel v Ameriko pred 38. leti. Pogreb se je vršil 27. novembra iz Nemančičevega pogrebnega zavoda na Oakwood pokopališče. — Ranjkim naj bo lahka ameriška zemlja in naj se odpočijeta v miru, preostali pa naše sožalje! V bolnišnico sv. Terezije se je moral podati tukajšnji rojak Anton Rupnik iz 817 Commonwealth Ave., že pred tednom dni. Zbolel je na obeh in mu želimo skorajšnjega popolnega okrevanja! Letošnje stenske koledarje sem naročnikom že razdelila. (Dalje na 3 strani)

SLUŽBA POMOŽNEGA UPRAVNIKA

pri listu "Am. Slovenec" je razpisana. Stalna služba za pravo osebo. Moški ali ženska, dekle ali fant. Starost ni izjema, dokler je oseba sposobna opravljati predpisano delo. Oni, ki so večji slovenske in angleščine imajo prednost. Prijave bomo sprejemali do 26. dec. 1941. Službo treba nastopiti takoj po novem letu. Oni, ki se bodo zanimali za to službo se naj prijavijo do 26. decembra osebno ali pismeno UPRAVI AMER. SLOVENCA, 1849 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

MASCEVALEC ČAKA

(350)

(Metropolitan Newspaper Service)

Napisal: Edgar Rice Burroughs

FRANTIC TARZELA COULD FIND NO TRACE OF TOMMY THAT DAY, OR THE NEXT, OR THE NEXT.

THE BOY HAD CAST HIS LOT WITH THE APES, HOPING TO BECOME A SECOND TARZAN.

GINGERLY HE TRIED SHORT LEAPS IN THE LOW BRANCHES, WHILE KUALA STOOD READY TO CATCH HIM IF HE FELL.

MEANWHILE UGTOO WAITED PATIENTLY TO CLAIM HIS REVENGE ON THE TARMAN-GANI. ONE DAY HIS CHANCE CAME.

Besna Tarzela ni mogla dobiti ta dan nikak sledi za Tommy-jem, niti drugi, niti tretji dan...

Deček je prevzel vlogo z opicami, upajoč, da postane drugi Tarzan.

Poskušal je kratke skoke z veje na vejo, dočim je Kuala stala v bližini, da ga vjame, če se mu ponesreči.

Prav tako je Ugtoo potrpečljivo čakal da se masčuje nad Tarmangani-jem. — Enkrat bo že prišel njegov dan.

KAJ PRAVIJO O 'BARAGOVIM PRATIKI'

"Baragova pratika", ki je izšla za Miklavževo kot prva slovenska pratika v Ameriki, je našla doslej vse skozi prav prijazen sprejem med našimi slovenskimi ljudmi po Ameriki. Poglejmo kaj pišejo nekateri med mnogimi:

— Prvo pismo je prišlo iz Detroita, Mich. Piše ga naš prijatelj in pravi: "Dragi mi! Vaše pratike sem prav vesel. Ko sem razvil zavitek in se je pojavila pred menoj lepa slovenska trobojnica ob strani naše zvezdaste zastave in sredi Baragova slika, bi bil skoro od veselja vzkliknil. Poglej sem rekel moji ženi, kaj se da tudi v Ameriki napraviti. Ko sem pa še prebral nekatere stvari, sem sprevidel, da je to prav dragocena knjižica, ki bo mnogim v pouk in zabavo. Posebno ga pinhe sv. Peter, ko je z Gospodom hodil po svetu in bil za en dan Bog. Pa se je posla kmalu naveličal. Smejala sva se s ženo, ko smo to brala. Baragova pratika je fejest pratika in rečem Vam, lahko ste ponosni na to delo. Jaz sem ponosen, kar jo imam pod svojo streho. Vas pozdravljam, *Konst. Sostarich.*"

— Drugo pismo je prišlo iz Jolietta, Ill. Piše ga naš občan in spoštovani glavni tajnik K. S. K. Jednote g. Jozef Zalar in pravi: "Spoštovani Mr. Jerich: — Iskrena Vam hvala za poslano "Baragovo pratiko". Čestitam Vam! Imenitno delo! Kaj takega še nismo imeli. Gotovo bo narod pratike vesel. Vas pozdravljam, *Joseph Zalar, gl. tajnik.*"

— Tretje pismo je prišlo od velečislana velec. g. dekana Matija Sava, iz Shakopee, Minnesota, ki pravi: "Dragi g. Jerich: — Baragova pratika mi je prav všeč. Ni velika, pa je mnogo v njej za vsakdanje potrebe in poduk. Cena je pa tudi zelo nizka v primeri z drugimi današnjimi tiskovinami, ko vse šli na višje: papir, stroji in njih oprema in delo. Res se moram čuditi, kako morete shajati z "Am. Slovencem" in sedaj pa še tako imenitna pratika! Angleški tiskarji in časniki zahte-

vajo primerno veliko več. Morala Vam pa le pomaga svetniški Irenej Baraga, kateremu ste posvetili letošnjo pratiko.

Slovenci v Ameriki smo Vam hvaležni za "Baragovo pratiko" ker bi drugače ne imeli nobene, ki bi nam ugajala.

Ljubi Bog naj nadari Vas in vse osobe v Vaši tiskarni s čvrstimi močmi in delomožnostjo, s prav posebnim blagoslovom in srečo za božične in novoletne praznike! Vas Vaš, *M. Sava.*"

— Četrto pismo, je dospeloz Milwaukee, Wis. od velespoštovanega velec. g. župnika Antona Schifferja, ki pravi med drugim: "Spoštovani g. Jerich: — Baragovo pratiko sem prejel večeraj po pošti. Hvala lepa! Pratika je nekaj pristno slovenskega izvora. Pesnik Gregorčič, jo je definiral približno takole: "Prebiral sem veliko pratko, Svetnikov sem bral imenik. Tam stalo ime pri imenu. Tam stal pri svetniku svetnik. Veliki so bili in mali, Crn ta, oni rdeč . . . itd."

Kar napravi pratiko so znamenja, ki izražajo misli, slike katere zna tolmačiti po svoje tudi oni, ki ne zna brati črk. Kot taka je bila pratika pri hiši nekaj zelo potrebnega. Prebirali smo jo vsi in se učili iz nje in reševali potom nje vremenske spremembe, cerkveno zgodovino in svetovna vprašanja. Za stara Slovenca je bila pratika nekaka enciklopedija, brez katere ni mogel izhajati nihče, bodisi že preprost ali pa izobražen.

Ideja je izvrstna. Astronomični podatki, statistike in informacije so dobre. Trunkov pogled na svet je klasično, dobro in globoko zamišljeno delo. Poveštic nisem imel časa prebrati. Presrčno Vas pozdravljam, Vam udani, *Rev. Anton Schiffer.*"

Vsem, ki so nam izrazili svoj mnenja o Baragovi pratiki izražamo prav iskreno zahvalo. Prav iskreno nas veseli, če smo vsaj malce ustregli narodu z našo skromno postrežbo v tem oziru.

VLADA PLAČUJE ZOBOZDRAVNIŠKE STROŠKE NABORNIKOV

Federalna vlada hoče poskrbeti za rehabilitacijo onih mladeničev, ki so bili pri naboru odbiti oziroma oproščeni od vojaške službe radi slabega zdravlja. Prvi pokus ozdravljenja teh nabornikov bo na zobozdravniškem polju. Prizadetih bo več kot 100.000 registrantov (mladeničev, ki so se prijavili za obvezno vojaško službo), katerih zobovje je v takem stanju, da jih naborna komisija mora odbiti.

Naborna oblast (Selective Service System) bo izvajala ta program potom svojih krajevnih podružnic, local boards. Te lokalne komisije bodo odredile zobozdravniško pomoč s strani dentistov v dotičnem kraju. Federalna vlada bo plačala za stroške zdravljenja.

Možje, ki bodo imeli svoje zobe popravljene na stroške federalne vlade, so oni v starosti od 21 do 28 let, kakor izjavlja Lieutenant Commander C. R. Wells, glavni zobozdravniški častnik naborne oblasti. Lokalni naborni sveti bodo pozivali nabornike in dali preiskati njihovo zobovje. Oni, ki imajo zobe v takem stanju, da ni upanja, da bi se dali popraviti tako, da bi bili sposobni za vojaško službo, bodo kratkoma odpravljani. Ostali pa, vstevši one, katerih rehabilitacija je dvomljiva, bodo pregledani od vojaške preiskovalne

postaje v svrhu natančnega pregledanja svojih zob. Kakor se pričakuje, zobozdravniško delo bo v glavnem izpolnjevanje, zdravljenje infekcij in nadomestitev manjkajočih zob.

Dasi bo vsa stvar pod vodstvom naborne oblasti potom krajevnih podružnic in njihovih pridelnih zdravnikov in zobarjev, dejansko popraviljenje zob bo v rokah privatnih dentistov v onem kraju, kjer pacijent živi.

Ker so zobne napake prispelje največji poedini vzrok, zakaj niso bili močje sprejeti v vojaško službo, se je vlada odločila izvesti tak rehabilitacijski program. Kasneje se bo zdravstvena rehabilitacija raztegnila tudi na druge zdravstvene napake, ki se dajejo popraviti. Teh je morda kakih 100.000 ljudi.

Rehabilitacijski program gre skratka za tem, da približno 200.000 mladih mož, ki so v takem stanju, da ne morejo biti sprejeti v vojaško službo, bo vzpostavljeno v stanje zdravih in sposobnih rekrutov.

Common Council — F. L. I. S. — Slovenci! Na vsaki priveditvi, na zabavah, taki ali taki, se spomnite tudi revežev v stari domovini. Pobirajte darove za nje!

OB 40-LETNICI FARE SV. LOVRENCA, NEWBURGH, OHIO

Zgodovina newburške nasebine je začetek slovenstva v mestu Cleveland. Tukaj na Marble Street je tekla zibelka slovenskega življa v Clevelandu. Sem so prišli prvi Slovenci in se naselili v bližini velikega jeklenege mlina The American Steel & Wire kompanije, kamor je povprečni novoprišlec šel iskat dela in zaslužka. To je bilo pred 50 leti.

Koliko časa je preteklo, predno so se Slovenci začeli tudi drugje ustanovljati, mi ni znano. Res pa je, kakor hitro so kompanije začele s tovarnami ob jezeru, kakih pet milj od nas, je pognala nova slovenska nasebina tudi tam v bližini tovarn, ker so hodili delavci takrat po večini le peš na delo in ne z avtomobili kot danes.

Nova nasebina na St. Clairu je hitro rastle tako, da je prav kmalo prekosila prvo. Zato se tudi ni čuditi, ko se je sprožila misel na lastno slovensko cerkev, da je bila za prvo cerkev odbrana, ne prva, pač pa druga ali stklerska okolica. Prva cerkev sv. Vida je prav kmalu stala in vsi clevelandski Slovenci so spadali tja. Tudi Newburžani so ob nedeljah zahajali tja doli, kjer je takrat župnikoval Father Vitus Hrbar, danes Rt. Rev. Monsignor Hribar. Toda pet milj daleč v onih časih, ko se je ves promet pomikal počasi s konj je bilo predaleč. Zato so tukajšnji Slovenci začeli misliti na svojo cerkev in svojo župnijo.

"Misel se je sprožila," tako mi je pravil pokojni Anton Peskar, "pri našem društvu sv. Alojzija. Malo nas je bilo takrat, nekako 65 družin, pa vendar smo se zbrali k seji z namenom, da ustanovimo svojo lastno faro." Tako sedaj že pokojni Anton Peskar. To bodo vedeli povedati tudi drugi pionirji, katerih je še danes precejšnje število, četavno so se njih vrste zadnjih deset let precej izčrpale. Ko je prišlo do tega, je bil poslan Rev. Francis L. Krže, da ustanovi novo faro. Sklicjal je sejo, in 11. decembra 1901 je bilo sklenjeno, da se začne takoj in cerkev naj bo posvečena sv. Lovrencu mučeniku. Kupili so zemljo, zbirali pa so se k nedeljskim službam božjim v basementu sosednje Holy Name cerkve.

Father Krže je bil prevdaren gospod in zato je vedel, da je katoliška šola podlaga katoliške cerkve v Ameriki. Njegov načrt je bil toraj zgraditi cerkev in šolo obenem. 22. marca 1902 so začeli kopati za podlago novega poslopja v katerem bo šola spodaj, cerkev zgoraj. 11. maja istega leta je slovenski škof Trobec iz St. Clouda v Minnesoti položil ogelni kamen stavbi, v kateri je bila že meseca augusta da-

rovana prva sv. maša in od takrat naprej niso Newburžani več hodili drugam k maši.

Drugo leto, to je 1. 1903, na 18. oktobra, je bila nova cerkev posvečena od drugega slovenskega škofa, od škofa Stariha iz Lead, South Dakota. Tako vidite, ima naša fara precej svoje zgodovine združene s slovenskimi ameriški škofi, katerih je bilo pet v zgodovini katoličanstva v Ameriki.

Leta 1903 se je tudi pričela šola za otroke tukajšnjih slovenskih in nekaj hrvatskih družin. Poročilo pravi, da jih je takoj prvo leto prišlo okoli sto, kateri so bili v oskrbi šolskih sester Notre Dame, ki pa so ostale samo par let. Father Krže je sestre zamenjal za Dominikanke iz Adrian, Mich., katere imajo še danes šolo v oskrbi, kakor so jo imele skozi zadnjih petinideset let.

Fara sv. Lovrenca je rastle hitro od svojega početka naprej. Novodošleci, kateri so se poprej po večini ustavljali v bližini sv. Vida, so sedaj pogosto prihajali tudi sem gor in se naselili pod zvon sv. Lovrenca. Iz 65 družin je kmalo prišlo na par sto in še več. Ustanovljala so se tudi nova podporna društva, začela se je dramatika in še celo godbe na pihala ni manjkalo. Father Krže je gledal v prihodnost in uvidel potrebo večjega zemljišča za nadaljnja farna poslopja. Imel je pri tem precej nasprotovanja od strani faranov, kateri so bili preskromni in ameriških razmer še niso poznali. Ker drugače ni šlo, je Fr. Krže prikupil tri lote na svojo odgovornost. Zato se je precej močno zameril nekaterim kratkovidnim ljudem, kateri so mu začeli nasprotovati. Nesporazum v fari, bolezen, in druge težave, so Father Kržeta prepričale, da je najbolje, da resignira in gre drugam. Posrečilo se mu je dobiti Rev. Joseph Lavriča, kateri je takrat župnikoval Slo-

vencem v Indianapolisu. Father Lavrič je prevzel vodstvo sv. Lovrenca s prvim avgustom 1909.

Pod novim župnikom je fara sv. Lovrenca zopet ubrala pot napredka pod noge in šla točno in složno in hitro naprej. Sezidali so primerno župnišče, povečali šolo v toliko, da so učili tudi zgoraj v kapeli, ker drugje ni bilo več prostora. Father Lavrič je bil goreč pridigar in še danes je precejšnji kup njegovih rokopisov shranjenih nekje, ki bodo ostali v poznejša leta in pričali o resnosti, s katero je delal za zveličanje neumrjočih duš. Leta 1915, sredi meseca julija, se je Father Lavrič prehladil tako močno, da ga je zgrabila pljučnica. Prepeljan je bil v bolnišnico in 25. julija, previden z sv. zakramenti, je zatislil oči, njegova du-

ša pa je odšla, da da odgovor od svojega hiševanja. Farane je smrt njim priljubljenega župnika močno potrla in dan pogreba je bil eden najžalostnejših v zgodovini te fare in ni ga bilo, kateri bi bil vide večje število rojakov skupaj zbranih, kot jih je bilo takrat.

Kaj pa sedaj? K sreči je bil prišel sem takrat Rev. Anton Berk iz Jolietta, doma iz Stajerskega. Father Berk je bil tedaj začasno nastavljen, dokler ne bi bil od škofa določen novi župnik. Zupljan sv. Lovrenca so imeli upanje, da ostane Father Berk in tako vrši začeto delo naprej. Bil je Slovenec in navdušen za vse, kar se tiče oskrbe cerkve in župnije. Poprosili so škofa za Father Berka, toda škof je rekel: "Mi ga še ne poznamo. Naj bo nekaj časa pomočnik, kaplan, da vidimo in se prepričamo, kakšen je." Potri so se vrnili in čakali kaj pride. Niso dolgo čakali. 1 septembra leta 1915, to je bilo na soboto, prikašljata v Newburgh z nekim starim Ford trukom, novi župnik fare sv. Lovrenca, Rev. John Oman, kaplan od sv. Vida in pa Grdinov hlapec, Anton Gorjul, in izbašeta nekaj knjig, en star kufer in neko omaro, to vse. To je bilo 26 let nazaj.

Od takrat je zgodovina fare sv. Lovrenca tekla navadno pot naprej. Kadar je bilo potreba tega ali onega, so farani blagohotno preskrbeli in konec besedi. Povečali so šolo, postavili sestram hišo in konečno zgradili tudi novo cerkev, katera bo v ponos sedanjim faranom še dolgo, ko njih več tukaj ne bo. Za to in vse druge dobrote smo se zahvalili v nedeljo, 14. decembra, ko se je darovala slovenska

maša v zahvalo. Bog živi vse farane sv. Lovrenca!

Opomba uredništva: — Članek je za sobotno številko dospel prepozno. Sobotna številka je bila že dotiskana, ko smo to prejeli. Pošljite drugič take reči preje.

IZ ŠLGV. NASELBIN (Nadaljevanje s 2. strani.)

Vsi so jih bili prav veseli, ker so to leto zopet prav lepi. Če bi ga slučajno kateri naročnik Amer. Slovenca še ne dobil, naj se oglasi pri zastopnikoma Amer. Slovenca, ali pa naj pokliče na telefon Ontario 3830, pa ga vam prinesem, ker jih imam še nekaj na roki. Tudi novi naročniki so bili prav veseli letošnjih lepih koledarjev. Oh, so rekli, prav slovenski je! Kako je fajn!

Zelim vsem čitateljem in čitateljicam srečne, zdrave in vesele božične praznike. Prosimo novorojeno Dete, naj prinese vsem narodom ljubi mir, ki ga vsi tako željno pričakujemo!

Jennie Keber

— Ko sedame k zajutreku, kosilu ali večerji, naj nam stopijo pred oči ubogi reveži v stari domovini. Bog ve, ali imajo oni, kako skorjico kruha, da bi jo zavžili? Pomagajmo jim, zbirajmo za nje prispevke!

Jacob Gerend Furniture Co. 704-706 North 8th Street, Sheboygan, Wis. Telefon: 85 — Res. 4080-W. Priporočamo naš pogrebni zavod. Dobite nas podnevi in ponoči. Imamo tudi vsakovršno pohištvo po zmernih cenah.

TO IN ONO

POLJAKI POGNALI V ZRAK MOSTOVE

London, — (ONA) — Kakor se poroča, so na Poljskem sabotažniki pridno na delu, da škodujejo nazijem kjerkoli morejo. Tako so razstrelili v okolici Szlagovo tri železne mostove. S tem je bila zelo ovirana vožnja med Breslau in Varšavo za cele tri tedne. — Ti mostovi so bili zgrajeni, da so omogočali prevoz raznega vojnega materijala po tem zelo zamočvirjenem ozemlju, katerega reka Visla večkrat poplavi. — Druga sabotažna dejanja se poročajo v raznih industrijah kjer so na dnevnem redu razni požari, eksplozije in kjer postanejo žrtve sabotažnikov razni nemški eksperti. Poročajo, da je poveljnik gestapovcev Heinrich Himmler osebno odšel v te kraje, da se prepriča o delih sabotažnikov. Poroča se tudi, da je bilo 50 poljskih delavcev zaradi tega ustreljenih.

NE IZPRAŠUJ OTROK

So ljudje, ki jim je v posebnosti zabavo, če lahko izvedo o sosedovega otroka, kaj se dogaja v njihovi hiši. Otroci radi pripovedujejo, kaj so videli ali slišali doma, pogosto si tudi marsikaj izmislijo, saj vemo, drje je otrokova domišljija silno razvita. In nič lažjega ni, kakor dati otroku bonbon, in mimogrede izvedeti od njega, kaj pripoveduje ali dela njegova mamica, kaj je skuhal za kosilo, ali je prišel očka jezen domov, ali so se danes kaj prepirali in tako dalje.

Z vzgojnega stališča je tako izpraševanje otrok silno škodljivo, ker se bo otrok navadil klepetati in raznašati o koli, kaj se dogaja pri njih doma in mu bo ta razvada ostala tudi za poznejša leta. Takemu človeku ne moreš ničesar zaupati in se ga boš, če je le mogoče, izognil.

Listen to PALANDECH'S RADIO BROADCAST Featuring a Program of YUGOSLAV FOLK MUSIC Every Saturday, 1 to 2 P.M. STATION WHIP, 1520 kilocycles (Top of the Dial)

Slovenska pratika ki ji je ime "BARAGOVA PRATIKA" Stane 30 centov naroča se od Knjigarna Amerikanski Slovenec 1849 W. Cermak Road, Chicago, Illinois Za naročilo pošljite Money Order, ček, ali pa znamke po 3 cente.

"NA INDIJO"

— ZGODOVINSKI ROMAN —

Ruski spisal G. P. Danilevski
Preložil Al. Benkovič

A han ni pustil, da bi bilo prišlo do novega spopada. Iz njegovega oddelka, z belim turbanom mahaje, je pridiral zeleni opoda z vestjo, da so na ruske prijatelje samostojno streljali nepokorni, že prijeti Hivinci.

— Pošlji priče, — je rekel knezu poslanc, drzno gledajoč ga s črnimi smelimi očmi. — Ako ukažeš, bodo kaznovani...

Od Bekoviča poslani kozaki, tovariši ranjenih, in Kasatkinov sluga so res videli, kako so skozi hanov tabor kakor k obsodbi peljali dva razcapanca na vrvičah, potegnjenih enemu skozi uho, drugega skozi nosnice.

— No, Pronja, ali si se nagledal? — je zvečer vprašal Jurlov, ko je šel mimo Kasatkinove kubitke.

— To ne kaže na mir, — je odgovoril Afronka, ki je jezno pripravljaj gospodarju posteljo.

— Kaj pa delajo?

— Molče proklete in gledajo tako grdo, kakor bi nas hoteli pojesti...

— Nič ne de, Pronjuška, bomo že obravnavali z njimi...

Zatohla klobučevinasta kubitka Kasatkinu zopet ni dala pokoja in spanja. Vsak čas se je predramil, zmešano govoril ter se zopet potopil v težak, nemiren dremež. Pred sabo je videl včeraj odbiti napad: rjovenje bomb, živžiganje kartič in pestre jezdece v halatih, s sulicami v rokah in krivimi, s krvjo oblitimi jatagani v zobeh, kako dirjajo naprej in bijejo drzne bravnice. Aleksej se je posebno spominjal, kako se je bil oddelek kozakov z umikajočimi se Hivinci, kako so trije od zaostalih halatnikov s kavli skušali potegniti s sedla naprej dirjajočega majorja Palčikova in kako je major, braneč se s sabljo, odsekal nekemu Hivincu polovico obraza.

Skozi odprta vrata kubitke so se v bledem svitu jutranjem videli stožci drugih kubitk. Aleksej je stopin ven, da se nauži svežega zraka. Izpod koles blizu stoječega voza je bilo slišati težko, pretirano hropenje Afronke, ki se je bil iztegnil po tleh, utrujen od dnevnega napora. Nekoliko dalje pri konjski staji sta se tiho, skoro ihteač razgovarjala dva pešca.

— Ah, bratec ti moj, — je govoril eden od njiju — to so ti dušegubci. Pravijo, da ne poznajo niti pravice, niti milosti... ako te dobe, ti presekaajo pete in jih namaše z lasmi... da bi jim ne ušel v večnost... ali pa te izpitajo in požro...

— Vlažna majka zemlja! Prišli smo na kraj sveta, — je ihtel drug glas. — Ako clovek umre, kam gre potem njegova duša? Ali gre v nebo, ali se še dalje muči na svetu?...

Kasatkin se je vrnil v kubitko, oblekel kaftan ter jasno predstavljajoč si možnost pogube, ogroženo življenje, krenil proti knežjemu šatoru.

Prišlo se je siliti.

Bekovič je bil tudi že oblečen ter je hodil pred šatorom gor in dol. V roki je držal listino. Oziral se je v daljavo, kjer sta se po ravnini proti holmom pomikali dve senci. Knezove misli so se mešale. Niso mu šle iz spomina slike daljne preteklosti — detinstvo, kavkaške gore, ujetništvo matere in sester, ob napadu ubiti oče, življenje na Golicinovem posestvu pri Moskvi, učenje v tujini, carjeva naklonjenost, svatba, sreča in pred kratkim strašno gorje.

— "A zakaj, zakaj?" — je govoril knez sam pri sebi. — "Čemu ta nesreča? S čim

sem se zameril Bogu?"

— Čas je bobnati k dnevu, na pohod! — je rekel Kasatkin, stopivši pred kneza. Bekovič se je zdrznil.

— Nisem te zapazil, — je rekel.

— Ne smemo več odlašati, — je nadaljeval Kasatkin. — Drzmem se svetovati, da gremo naprej in stvar končamo.

— Prepozno je, — je odgovoril Bekovič.

— Zakaj prepozno? Svita se šele, vojška čaka.

— Han je ponoči zopet poslal hitrih slov — da se pomenimo o miru. Jaz sem privolil... tam-le gredo...

— A sovražnik ni položil orožja in tudi še ni uničen. Čemu bi čakali... oprostite — zakaj bi ne sklicali na posvetovanje?

— Tukaj sem svet jaz sam, — je odgovoril Bekovič trdo. — Ali se spominjaš? Saj si sam rekel, — naj mislimo na trgovino, — mi smo osvojevalni kupci... in zaloge so pri koncu...

Nadaljnje prerekanje je bilo odveč. Kasatkin je umolknil. Prišli so drugi častniki. V taboru se je razglasilo, da je mir sklenjen končnoveljavno. Ko so bili od ere in od druge strani odposlali nekaj novih poslancev, se je vršila nova, bolj slovesna izmenjava daril.

Han je poslal Bekoviču rjavca, kaftan, nekaj halatov, sabljo in svežega sadja s prijateljskim povabilom, naj sam izvoli priti na posvetovanje.

— Darila so siromašna! — so se pogovarjali v ruskem taboru. — Han je zvičajnež ali pa je njih zemlja tako uboga...

— Naši poslanci so napravili dovolj zmešnjav, — je rekel knezu hanski poslanec. — Bolje je, o vsem tem osebno posvetovati se in določiti. Saj si ti poslanec carjev in zaradi tega določen sem kaj... Častniki so obkrožili Bekoviča.

— Kaj? — so rekli, — vi pojdeto tja?

— Pojdem...

— Vi ste zmogovavec in pojdeto prvi tja na hanov poziv? — so trdovratno trdili častniki. — Pomislite vendar! Njih dolžnost je in ne naša, prositi milosti in zmogovavcu zastave položiti k nogam. Njih han, a ne vi, je dolžan, da se prvi oglasi...

Bekovič je molče poslušal izjave častnikov, jim gledal v zagorela, od vetra ožgana lica in očividno ni razumel njih vzbujenja in prerokanja. — "Kaj pa jim je? Čemu so tako trdovratni?" — si je mislil. — "Zdravi so, nepoškodovani. A tam, v morju..." Rdeče in višnjeve košuljice mu niso šle iz spomina... "Papočka, papočka!" — se mu je zdelo, da sliši. — "Pripelji nam slona in tigra!"

— Pogube vas, prodajo! — je kričal pred knezom Frankenberg, ves rdeč in razburjen. — Oprostite... stara znanca... no, tudi pohod, bratstvo...

— Kje imate vendar oči? — je pristavil hrabri major Palčikov, ki se je bil odlikoval v bojih s Švedi in Turki. — Končajte stvar, ne pogubite zaman sebe, nas in naših družin...

"Ah, kaj jim je vendar, kaj hočejo?" se je razmišljeno čutil Bekovič, sledeč drugemu, skrivnemu, njemu bolj umljivemu in bolešno sladkemu toku misli. "Da, ravno za ta trenotek, ob uri zmage sem videl od nje prerokovane žerjave... V bližini njih prestolnice — tista bajna, vodnata reka — tam vidim čoln..." Za hip se je obotavljal, potem pa se je vzravnal. Njegov obraz je bil nemiren, oči stroge.

VESTI O DOMOVINI

(Nadaljevanje s 1. strani)

bili napad nemških tankov in osiščne pehote. Nemška poročila iz Beograda govore o 1500 četnikih srbske redne vojske, ki so padli v borbah v Užicu in Prokuplju.

Poročila o predoru bolgarske divizije v vzhodnem delu Srbije, v niški odsek. Čeprav prihajajo nova poročila o borbah med Srbi in Bolgari, se zdi, da glavni oddelek bolgarske vojske se ni dobil močne pomoči. Prvo uradno vojno poročilo, ki ga je izdal jugoslovanski generalni štab na Bližnjem vzhodu v Kairu govori o borbah v Užicu in moravski dolini in poroča, da skušajo Nemci s tremi motoriziranimi divizijami začeti splošni napad v južnem in srednjem delu Sr-

bije. Ena nemška divizija je pripela v Hrvatsko in nadaljuje svojo pot proti Črni gori, da stopi v borbo proti močni domačinski vojski, ki deluje v planinah okrog Cetinja in Berana. (Jugoslovanski viri na Bližnjem vzhodu poročajo o sedmi nemški diviziji v Jugoslaviji, verjetno v vzhodnem delu Srbije.)

Moskva, 6. decembra (AP) — Sovjetska uradna poročevalna družba poroča po radiu, da so jugoslovanski vojaki "očistili velik del jugoslovanskega ozemlja nemških in italijanskih osvojevalcev. V poročilu se tudi izjavlja, da "narodno gibanje v Jugoslaviji zavzema vse večji obseg in da mnoge edince vodijo uspešne borbe proti nemškim zatiralcem".

SANTA CLAUS CAN HELP AMERICAN DEFENSE! This poster, drawn by J. W. and W. J. Wilkinson, a father and son artist team of Baltimore, reminds Americans that they can help the Defense Program this Christmas by giving Defense Bonds and Stamps in addition to the usual present. Nation-wide distribution of this poster has been made, especially in the windows of 500,000 retail stores where Defense Stamps—for as low as 10 cents—are now on sale.

PANDA ZA AMERIKO

Amerika dobi še eno redkih živali, imenovanih panda, ki žive na Kitajskem. Podarila jo je žena Čiang Kai-šeka. Slika kaže žival, predno so jo vkrcali na aeroplan v Hongkong.

JAPONCI V NAPADU NA KITAJCE

Gornja slika je bila poslana iz Tokio in, glasom japonske razlage, kaže, kakor japonsko vojaštvo prerokuje Kitajce. Vseled izpremenjene situacije na dalnjem vzhodu pa bo najbrž postala Kitajska za Japonce še bolj trd oreh, kakor je bila še doslej.

Pisano polje

J. M. Trunk:

"Klasičen primer—classical instance", tako trdijo neki misleči ljudje, ako kaj začene v črno. Finci so tak primer, kako je bilo, je danes in bi jutri ne smelo več biti. Finci so bili punčica v očesa Angležem, Amerikancem, Francozom zoper grdega medveda v Moskvi, dokler je bil medved grda kosmatina. Kar obsipali so Fince, in taka roba gre v glavo. Medved je najprej udaril s tacco, da je Fincem zmanjkalo sape. Vreme se je pa izpremenilo, medved v Moskvi je prišel v Londonu in Washingtonu do časti, in tu smo danes. Finci pa niso mogli pozabiti medvedje klofute, in so z Nemci prijeli za puške. Roba je precej sitna, ker Vladivostok je daleko, Murmansk bolj blizu za "pomoč", mongolski Finci pa pri Murmanskem zapirajo vrata, in sam moskovski medved se je menda v Londonu in Washingtonu pritožil nad temi Finci. Washington je dvignil prst in malo pokaral, ampak Finci se postavljajo na noge, ker začeli so sanjati, da bodo stolovali v Moskvi, kakor so njih mongolski zlahniki, tisti Mongoli, stolovali nad 250 let v Kazanu, ko je Rusom manjkalo soli v glavah.

Dvoje je mogoče pri Fincih: ali jim je roba zašla v glave, ali pa so jih vprigli Nemci pred svoj voz.

Čemu pišem o tem? Stvar je vrlo značilna, prav klasičen primer. S Finci so igrali drugi in igrajo še naprej, in pritlikavi Finci sanjajo o tronu v Moskvi, in vse polno je zmed, in celo nekaj preglavic v mogočnem Washingtonu.

Stvar je silno poučljiva, ako je v glavi kaj soli. Hudo govorijo o demokraciji taki, ki pri bistvu demokracije stojijo na glavah, ampak na papirju je demokracija dobra, v bistvu še boljša, le pri praksi je tako; kakor je zdaj pod Mažari v Prekmurju, kjer se slovensko niti šepetati ne sme. Lepa je demokracija, le v praksi bi bila v Evropi, ako bi kdaj prišlo do "demokracijske uravnave", gola farsa vsaj za Slovane.

Primer s Finci je klasičen. Same intrige raznih sil. Drugače se mora uravnati. Veliko in dobre in prave demokracije mora priti, v Moskvi še ni take demokracijske robe, pa ni treba obupati, in tista res demokracijska Moskva mora potisniti svoj (dober in najboljši) vpliv do črte Gdansko-Trst in zagmeti: roke proč od tu proti vzhodu! In preko te črte ne sme iti, in od te črte do Vladivostoka, in še malo več mora z močno in pravično roko narediti mir in dati pravice vsem.

Pravičnosten mir in dati pravice vsem, prav vsem, ampak z enako močno roko mora zabraniti vsake in vse intrige večjih sil, da ne bodo mogle te sile izigravati male narodice za svoje imperialistične namene. Nemčija, Francija, Italija... Anglija tudi in Amerika z njo pa si uravnajte, kakor si hočete ali, pa se ravstate in kavstate še naprej, pa se ne boste mogle radi — Moskve, in mir bo, stalen mir pod malo drugačno — demokracijo, pod slovansko demokracijo.

Na Združeno Evropo lahko mislite, ampak brez Moskve, in si jo lahko uravnate demokracijsko ali manj demokracijsko, lahko pa na tako Združeno Evropo tudi pozabite, ako postane Moskva demokracijska, če tistega Hitlerja zmanjka. Mali Finčki vam služijo lahko za klasičen vzgled, kako se na svetu kali mir.

PREVIDNOST NA PRAVEM MESTU

Slikar Makart je v družbi rad pil, pa ga ni prenesel. Ko se mu je na neki umetnostni zabavi spet zgodilo, da je kmalu po začetku obležal, so ga prijatelji spravili v kočijo in naročili kočijažu, ki je slikarja in njegove navade že poznal, naj ga odpelje domov. Kočijaž se je čez nekaj časa vrnil in sporočil, da je šlo vse po sreči. Umetniki so mu dali dobro napitnino, mimogrede je nekdo omenil, da bi kočijažu povrnil tudi vso škodo, če je kaj nastalo v kočiji in na blazinah.

"Ah, kaj to," je odmahnil kočijaž. "To že poznam. Nič se ni zgodilo, obesil sem mu ta kaj vrečo za krmo okrog vratu."

DA SE DOBI DELO ZA ODPUŠČENE VOJAKE

Da se pospeši zopetna zaposlitev vojakov, odpuščenih od vojaške službe in jih napolni v industrije, ki so najbolj važne, državne posredovalnice dela (State Employment Offices, v vseh državah) otvarjajo posebne urade za ravnanje onih 200,000 mož, ki bodo dne 10. decembra nazaj povrnjeni v civilno življenje. Prvi tak urad je bil odprt v državi New York že koncem oktobra.

Ti uradi bodo poizvedovali zlasti, kako sposobnost in izvežbanje imajo ti ljudje za delo v obrambenih industrijah in dobivali takoj delo za one, ki so voljni in sposobni.

Posebni posredovalni uradi, nastanjeni v vojaških taboriščih, bodo jemali v ozir le one vojake, ki so sposobni za nujno potrebna obrambena dela.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko Radio uro od 9. do 10. ure dopoldne na WGES postaji, 1360 kilocycles.

DELO ZA DEKLETA

Slovenka dobi delo v apartment rooming-house. Dekleta z dežele imajo prednost. Piše naj na "Owner", 1436 W. Monroe St., Chicago.

DR. JOHN J. SMETANA
OPTOMETRIST
Pregleduje oči in predpisuje očala
23 LET IZKUŠNJE
1801 So. Ashland Avenue
Tel. Canal 523
Uradne ure: vsak dan od 9. zjutraj do 8:30 zvečer.

S prijateljem po svetu

Dober zanimiv list, ki daje pouk, je najboljši človekov prijatelj. Dober list bogati človekovo znanje. Dober zanimiv list dela vam tovarštvo ob dolgih zimskih večerih. Tak list bote imeli, če si naročite družinski mesečnik

NOVI SVET 1849 West Cermak Road, Chicago, Illinois

STANE LETNO SAMO \$2.00 — NAROČITE SI GA ŠE DANES!